

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 19. 11. 2013
SWD(2013) 460 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

ZHRNUTIE POSÚDENIA VPLYVU

Sprievodný dokument

Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení

nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze

{COM(2013) 794 final}
{SWD(2013) 459 final}

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

ZHRNUTIE POSÚDENIA VPLYVU

Sprievodný dokument

Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení

nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

ZHRNUTIE POSÚDENIA VPLYVU

Sprievodný dokument

Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení

nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze

1. VYMEDZENIE PROBLÉMU

Cieľom nariadenia, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, je zaistiť lepší prístup k spravodlivosti a zlepšiť vzájomné uznávanie rozsudkov v občianskych a obchodných veciach. Hoci sa vzájomné uznávanie rozsudkov úspešne dosiahlo už prostredníctvom zrušenia doložky vykonateľnosti, zlepšenie prístupu k spravodlivosti v prípade sporov s nízkou hodnotou nebolo uspokojivé. Výhody európskeho zjednodušeného konania sa nevyužívajú v plnej miere a prístup k spravodlivosti sa pre niektoré zainteresované strany nezlepšil dostatočne, najmä pre MSP.

Problém č. 1: Obmedzený rozsah pôsobnosti nariadenia

Limit 2 000 EUR je príliš nízky

Limit 2 000 EUR do značnej miery obmedzuje dostupnosť konania pre MSP, v prípade ktorých dosahuje priemerná výška hodnoty cezhraničného sporu s iným podnikom 39 700 EUR. Asi 30 % pohľadávok podnikov má hodnotu medzi 2 001 a 10 000 EUR. Tieto podniky musia využiť vnútroštátne konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu alebo, ak takéto vnútroštátne konanie pre cezhraničné prípady nie je zavedené, riadne občianske súdne konanie. Najmä v členských štátoch, v ktorých nie sú zavedené procesné zjednodušenia pre spory o nízkej pohľadávke, má táto situácia za následok **neprimerané náklady na vedenie sporu a jeho dlhé trvanie**, čo odradzuje navrhovateľov od toho, aby takýmto spôsobom usilovali o uplatnenie pohľadávky.

Dôsledkom sú finančné straty a zníženie dôvery v cezhraničný obchod.

Úzka definícia pojmu „cezhraničný“ – Nariadenie sa v súčasnosti uplatňuje iba na spory, v ktorých má aspoň jedna zo strán bydlisko alebo obvyklý pobyt v členskom štáte inom, ako je členský štát vo veci konajúceho súdu alebo tribunálu. Táto skutočnosť zmenšuje rozsah pôsobnosti nariadenia, čo spôsobuje, že konanie nie je dostupné pre iné cezhraničné spory, v prípade ktorých by občanom mohlo ušetriť peniaze a čas. Najmä v prípadoch, v ktorých si navrhovateľ môže na základe ustanovení nariadenia (ES) č. 44/2001 vybrať medzi právomocou súdu členského štátu, v ktorom on aj odporca majú bydlisko, a špeciálnou právomocou súdu podľa oddielu 2 nariadenia Brusel I, by skutočnosť, že si navrhovateľ vyberie súd členského štátu, v ktorom majú on aj odporca bydlisko, nemala spôsobiť, že v takomto prípade navrhovateľ nebude môcť využiť európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, ktoré by sa inak využiť mohlo.

Toto obmedzenie okrem toho znemožňuje, aby v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu štátni príslušníci tretích krajín podávali návrhy alebo aby proti nim

boli podávané návrhy na súd niektorého členského štátu EÚ, napríklad v prípade, v ktorom sa spotrebiteľ nachádza v EÚ a podnik v tretej krajine.

Problém č. 2: Neefektívnosť európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu v dôsledku vysokých nákladov a dlhého trvania súčasného konania v cezhraničných prípadoch s hodnotou nižšou ako 2 000 EUR *Neefektívnosť zapríčinená uprednosťovaním poštového doručovania pred elektronickým:* Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu je v zásade písomným konaním. Pre doručovanie dokumentov je v nariadení stanovené doručovanie poštou s potvrdením o prijatí ako primárna metóda doručovania. Iné metódy doručovania by sa mohli použiť iba v prípade, že doručenie poštou nie je možné.

Hoci poštové doručovanie je už lacnejšie než iné spôsoby doručovania používané v rámci riadnych súdnych konaní v členských štátoch, prináša so sebou náklady a zdržanie, ktorým by sa dalo vyhnúť, ak by sa použilo elektronické doručovanie dokumentov.

Potreba cestovať v dôsledku nedostatočného využívania prostriedkov diaľkovej komunikácie pri ústnych pojednávaniach a vykonávaní dôkazov: Hoci je európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu písomným konaním, súd môže uskutočniť ústne pojednávanie, ak to pokladá za dôležité. Ak súd nevyužíva IK technológie, predvolané osoby musia cestovať k súdu, ktorý sa môže nachádzať v inom členskom štáte.

To môže spôsobiť vznik značných dodatočných nákladov a zdržanie pre strany. Využívanie IK technológií môže byť vhodným riešením otázky veľkej vzdialenosti a geografickej dostupnosti súdov.

Neprimerané súdne poplatky vzhľadom na hodnoty pohľadávok: Vo väčšine členských štátov sa súdne poplatky hradia vopred. Súdne poplatky, ktoré sú vyššie ako 10 % hodnoty pohľadávky, sa pokladajú za neprimerané a môžu byť faktorom, na základe ktorého sa občania rozhodnú nepodať žalobu. V niektorých členských štátoch sú súdne poplatky neprimerané voči hodnote pohľadávky, najmä v prípade pohľadávok nižšej hodnoty. Čím je hodnota pohľadávky nižšia, tým viac sú tieto súdne poplatky neprimerané.

Praktické prekážky platenia súdnych poplatkov: Členské štáty používajú rôzne spôsoby platenia od priamej fyzickej platby v priestoroch súdu až po bankové prevody. Najmä ak sa požaduje platba v hotovosti alebo kolkoch, šekom alebo prostredníctvom právnik, stranám vznikajú cestovné náklady alebo si musia najat' právnik v členskom štáte súdu, takže sa im takéto uplatňovanie pohľadávky súdnou cestou nemusí oplatiť.

Zbytočné náklady na preklad: Strana usilujúca o vykonanie rozsudku musí predložiť originál rozsudku a tlačivo D (osvedčenie o rozsudku v európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu). Povinnosť preloženia tlačiva D spôsobuje vznik zbytočných nákladov, takže by sa mala vzťahovať iba na bod 4.3 tlačiva (podstata rozsudku), keďže ostatné políčka obsahujú iba mená a čísla. **Nedostatočná transparentnosť informácií týkajúcich sa nákladov na sporové konanie a spôsobov platenia súdnych poplatkov v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu:** V nariadení sa už od členských štátov vyžaduje, aby si vymieňali informácie o viacerých praktických aspektoch. Informácie nákladoch spojených so sporovým konaním a prijateľných spôsoboch platenia súdnych poplatkov v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu však v súčasnosti nie sú k dispozícii.

Nedostatočná transparentnosť informácií o disponibilite praktickej pomoci pre občanov: Hoci členské štáty v súčasnosti majú povinnosť zabezpečiť, aby občania mali k dispozícii pomoc pri vyplňovaní tlačív, zdá sa, že v praxi je len malá transparentnosť, pokiaľ ide o aktérov alebo organizácie zodpovedné za poskytovanie takejto pomoci.

Problém č. 3: Malá informovanost' o existencii a fungování konania

Aby uplatňovanie európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu bolo úspešné, je potrebné, aby relevantní aktéri (občania, súdy a iné organizácie poskytujúce pomoc a poradenstvo) boli informovaní o jeho existencii a fungovaní. Fakty však dokazujú, že ani občania a ani súdy nie sú dobre informovaní o existencii a fungovaní európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu.

Komisia sa pokúšala tento problém riešiť pomocou radu opatrení zameraných na zvýšenie informovanosti a tvorbu školení.

Je pravdepodobné, že tieto opatrenia prinesú pozitívne výsledky a väčšie využívanie európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu.

2. ANALÝZA SUBSIDIARITY

Problém, ktorý sa tu má riešiť, má nadnárodné aspekty a nemožno ho teda uspokojivo vyriešiť prijatím individuálnych opatrení na úrovni členských štátov. Vnútroštátne zjednodušené postupy, ak existujú, sú do veľkej miery odlišné, a to pokiaľ ide o limit a dosiahnutý stupeň zjednodušenia konania. V prípade absencie procesných noriem jednotných v rámci EÚ by ďalšia vnútorná zložitost' a ďalšie náklady na uplatňovanie cezhraničnej pohľadávky súdnou cestou ešte zvýšili neprimerané náklady a predĺžili trvanie sporu. Narušenie hospodárskej súťaže na vnútornom trhu spôsobené rozdielmi vo fungovaní procesnoprávných prostriedkov, ktoré sú v rôznych členských štátoch k dispozícii navrhovateľom/veriteľom, vedie k potrebe prijatia opatrení na úrovni EÚ zaručujúcich rovnaké podmienky pre veriteľov a dlžníkov v celej EÚ.

Prijatie opatrení na úrovni EÚ by prinieslo jednoznačné prínosy, pokiaľ ide o efektívnosť, keďže v zmenenom nariadení sa zavedú jednotné procesné nástroje pre všetky cezhraničné pohľadávky patriace do jeho pôsobnosti, a to bez ohľadu na to, kde v EÚ sa súd pojednávajúci o prípade nachádza.

3. CIELE INICIATÍVY EÚ

Hlavným cieľom tejto iniciatívy je poskytnúť lepší prístup k spravodlivosti pre väčšie spektrum cezhraničných pohľadávok s nízkou hodnotou a zmierniť súčasnú ekonomickú nevýhodu pre MSP a spotrebiteľov spôsobenú vysokými nákladmi na sporové konanie.

4. MOŽNOSTI POLITIKY

Zvažovali sa štyri možnosti politiky. Podrobnejšie sa posudzovali možnosti politiky 1 a 3.

Možnosť politiky 1 – Status quo (základný scenár): Nariadenie zostane v nezmenenej podobe.

Možnosť politiky 2 – Zjednodušenie prostredníctvom zrušenia nariadenia: Začatie uplatňovania nariadenia (ES) č. 1215/2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie nariadenia Brusel I) od 10. januára 2015 povedie vo všeobecnosti k zrušeniu konania o vyhlásení vykonateľnosti v EÚ. Nariadenie o európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu je však prínosné, pretože ponúka predvídateľné, jednotné, rýchle a jednoduché konanie, ktoré je nákladovo efektívnou alternatívou vnútroštátnych konaní. Z týchto dôvodov bola táto možnosť **zamietnutá**.

Možnosť politiky 3 – Revízia nariadenia: V rámci revízie je potrebné zmeniť tri hlavné prvky a pre každý z nich bolo zvážených niekoľko alternatív.

Po prvé, problém **neprimeraných nákladov na vedenie cezhraničných sporov v prípade pohľadávok nad 2 000 EUR** by sa mohol vyriešiť zvýšením limitu na 1) 5 000 EUR, 2) 10 000 EUR alebo 3) nad 10 000 EUR.

Po druhé, problém **úzkej definície „cezhraničných sporov“** by sa mohol vyriešiť jej rozšírením, aby zahŕňala všetky spory s cezhraničným prvkom.

Po tretie, **neefektívnosť súčasného konania** by sa mohla vyriešiť viacerými zlepšeniami týkajúcimi sa týchto aspektov:

Prioritné postavenie poštového doručovania: a) postaviť elektronické a poštové doručovanie na rovnakú úroveň, ak je v členskom štáte elektronické doručovanie zavedené alebo 2) stanoviť povinnosť pre všetky členské štáty zaviesť elektronické doručovanie;

Potreba cestovať z dôvodu malého využívania prostriedkov diaľkovej komunikácie pre ústne pojednávania a vykonávanie dôkazov: používať pri organizácii ústnych pojednávani prostriedky diaľkovej komunikácie, okrem prípadu keď si niektorá strana bude želať byť osobne prítomná na pojednávaní;

Neprimerané súdne poplatky: 1) obmedziť výšku súdnych poplatkov na maximálne 5 % hodnoty pohľadávky s možnou minimálnou výškou nepresahujúcou 45 EUR alebo 2) obmedziť výšku súdnych poplatkov na maximálne 10 % hodnoty pohľadávky s možnou minimálnou výškou nepresahujúcou 35 EUR;

Praktické prekážky platby súdnych poplatkov: 1) zabezpečiť povinné akceptovanie aspoň bankových prevodov alebo 2) zabezpečiť povinné akceptovanie aspoň bankových prevodov a systémov platby online kreditnou alebo debetnou kartou;

Zbytočné náklady na preklad vo fáze výkonu: zúžiť povinnosť zabezpečiť preklad tlačiva D iba na preklad bodu 4.3 tohto tlačiva (podstata rozsudku);

Náklady súvisiace s nedostatočnou transparentnosťou, pokiaľ ide o náklady na vedenie sporu, spôsob platenia súdnych poplatkov a disponibilitu pomoci v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu: zaviesť povinnosť pre členské štáty oznámiť tieto informácie Komisii.

Možnosť politiky 4 – Harmonizácia vnútroštátnych konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu prostredníctvom prijatia smernice: Táto možnosť by spočívala vo vytvorení jedného konania pre pohľadávky s nízkou hodnotou sporu nepresahujúce určitý limit, ktorým by sa harmonizovali vnútroštátne procesné pravidlá uplatniteľné bez rozdielu na cezhraničné a domáce prípady. Bolo by však pravdepodobne veľmi ťažké harmonizovať procesné právo členských štátov. Z týchto dôvodov bola táto možnosť takisto **zamietnutá**.

5. POSÚDENIE VPLYVOV

K dnešnému dňu sa európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu využívalo iba v obmedzenej miere z dôvodov uvedených vyššie vo vymedzení problému. Potenciálne prínosy väčšieho využívania zjednodušeného konania sú však veľké. Na získanie predstavy o rozsahu prínosov, ktoré by boli dôsledkom implementácie možnosti politiky č. 3, sa vychádzalo z predpokladu, že v prípade členských štátov, ktoré majú zavedené vnútroštátne zjednodušené konanie, by 50 % pohľadávok do výšky 10 000 EUR bolo uplatňovaných prostredníctvom európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu. V prípade ostatných členských štátov sa vychádzalo z predpokladu, že vzhľadom na veľký rozdiel medzi nákladmi na európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu a nákladmi na bežné konanie by sa všetky takéto pohľadávky riešili v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou

sporu. Úspory času a nákladov v prípade jednotlivých prvkov uprednostňovanej možnosti spolu predstavujú možné zníženie nákladov o asi 325 až 418 mil. EUR.

Kritériá posudzovania	Hodnotenie – Status quo	Hodnotenie – Uprednostňovaná možnosť	Vysvetlenie
Efektívnosť možností politiky, pokiaľ ide o dosiahnutie cieľov	0	2	Poskytnutie lepšieho prístupu k spravodlivosti: Očakáva sa, že revízia prinesie značné zvýšenie počtu návrhov podaných v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu. V dôsledku zvýšenia limitu na 10 000 EUR by až okolo 217 500 nových prípadov mohlo byť riešených s využitím tohto konania. Počet nových návrhov podaných v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu vzrastie pravdepodobne aj vďaka procesným zlepšeniam konania pre pohľadávky do 2 000 EUR, pričom počet takýchto potenciálnych sporov sa z dlhodobého hľadiska odhaduje až na 414 060 (oproti 3 500 prípadom v roku 2012). Zjednodušiť súdne konanie: Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa ďalej zjednoduší prostredníctvom využívania technológie, ktorá takmer úplne zmaže problém geografických vzdialeností. Znížiť náklady a skrátiť trvanie sporového konania: Používanie modernej technológie takisto povedie k zníženiu nákladov a k skráteniu trvania konania. Zlepšiť transparentnosť konania: Členské štáty budú mať povinnosť poskytovať Komisii dodatočné informácie. Komisia tieto informácie sprístupní verejnosti na internete (na stránkach portálu e-Justice).
Náklady na implementáciu	0	1	Náklady na implementáciu v prípade prostriedkov diaľkovej komunikácie pre ústne pojednávania sa pohybujú od 500 EUR do 10 000 EUR. Náklady na zavedenie spôsobu platby online kreditnou kartou sa môžu líšiť v závislosti od administratívnej organizácie súdnych systémov v každom členskom štáte. Nevyhnutné fixné náklady sa odhadujú na 14 400 EUR.
Sociálny vplyv	0	1	Očakáva sa, že navrhované zmeny nariadenia budú mať pozitívny vplyv najmä na hospodársky znevýhodnené osoby , keďže neprimerané náklady zasahujú najmä túto sociálnu skupinu.
Širší hospodársky dosah	0	2	Navrhované zmeny nariadenia vytvoria lepší prístup k spravodlivosti, čo povedie k zvýšeniu dôvery v cezhraničný obchod a následnému zlepšeniu fungovania vnútorného trhu .
Uskutočniteľnosť	0	3	Keďže je európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu v členských štátoch priamo uplatniteľné, väčšina z nich neprijala dodatočné vnútroštátne právne predpisy, a preto nebudú musieť v dôsledku revízie nariadenia žiadne vnútroštátne

			predpisy adaptovať.
Základné práva	0	1	S rastúcou hodnotou pohľadávky rastie aj dôležitosť procesných záruk. Z tohto dôvodu dopĺňa je zavedenie vyššieho limitu v rámci možnosti politiky č. 3 obmedzenie voľného rozhodovania sudcu, pokiaľ ide o odmietnutie realizovať ústne pojednávanie v rámci európskeho konania s nízkou hodnotou sporu s využitím IKT, a použitie prostriedkov diaľkovej komunikácie, pričom občania majú naďalej možnosť využívať aj tradičné prostriedky komunikácie.

6. UPREDNOSTŇOVANÁ MOŽNOSŤ

Na základe posúdenia vplyvov je **uprednostňovanou možnosťou** možnosť politiky č. 3 s touto kombináciou alternatív:

Zvýšenie limitu na 10 000 EUR: Sprístupnením zjednodušeného konania aj pre pohľadávky s hodnotou medzi 2 000 EUR a 10 000 EUR sa znížia náklady spojené s takými cezhraničnými sporovými konaniami. **Rozšírenie územnej pôsobnosti nariadenia, aby sa vzťahovalo na všetky prípady,** ktoré nie sú výlučne vnútroštátne. Zabezpečenie toho, že **elektronické doručovanie** bude mať rovnaké postavenie ako poštové zníži celkové náklady na doručovanie dokumentov.

Pre prípad, že je potrebné organizovať pojednávanie v danej veci, zavedenie povinnosti organizovať ho pomocou prostriedkov diaľkovej komunikácie, ako je videokonferencia alebo telekonferencia: Medzi výhody patrí skrátenie času na cestovanie a nákladov pre MSP a spotrebiteľov.

Obmedzenie súdnych poplatkov na 10 % hodnoty pohľadávky v kombinácii s možnosťou stanoviť fixnú minimálnu výšku týchto poplatkov nepresahujúcu 35 EUR. Stanovenie maximálnej výšky poplatkov v prípade konania o cezhraničných pohľadávkach s nízkou hodnotou by znížilo náklady v tých členských štátoch, v ktorých sú súdne poplatky neprimerané voči hodnote takýchto pohľadávok.

Zabezpečenie povinného akceptovania bankových prevodov a platieb kreditnými alebo debetnými kartami ako spôsobov platenia poplatkov: Celková efektívnosť súdneho systému sa pravdepodobne zvýši, keďže sa pre strany znížia náklady a skráti sa trvanie konania, pričom verejnoprávnym orgánom vzniknú v tejto súvislosti pravdepodobne iba malé náklady na implementáciu.

Zrušenie povinnosti preložiť tlačivo D s výnimkou bodu 4.3 (podstata rozsudku): Toto riešenie zníži náklady na výkon rozsudku.

Zavedenie povinnosti pre členské štáty oznámiť Komisii informácie o nákladoch spojených so sporovým konaním a spôsoboch platenia súdnych poplatkov: Táto zmena zlepší transparentnosť.

Zavedenie povinnosti pre členské štáty oznámiť Komisii informácie o tom, kde môžu strany dostať praktickú pomoc pri vyplňovaní tlačív: Táto zmena zlepší transparentnosť.

7. MONITOROVANIE A HODNOTENIE

Na účely monitorovania efektívneho uplatňovania zmeneného nariadenia bude Komisia pravidelne vykonávať hodnotenia a podávať správy. Komisia bude na účely plnenia týchto

úloh pravidelne vypracovávať hodnotiace správy o uplatňovaní nariadenia založené na konzultáciách s členskými štátmi, zainteresovanými stranami a externými odborníkmi. V rámci Európskej justičnej siete pre občianske a obchodné veci sa budú organizovať aj pravidelné stretnutia odborníkov, kde sa bude diskutovať o problémoch s uplatňovaním nariadenia a kde si členské štáty budú môcť vymieňať osvedčené postupy.